

Nr 16

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i fiskerättslagen m. m.

Genom en den 16 mars 1956 dagtecknad proposition, nr 127, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) Lag

angående ändrad lydelse av 3, 11 och 22 §§ lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske

Härigenom förordnas, att 3, 11 och 22 §§ lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Vid kusten — — — — — meters längd.

Vad i — — — — — fiskerättens omfattning.

I fråga om Blekinge läns södra kust (väster om Torhamnsudde) må Konungen förordna, att vid viss fiskeplats fiske med fast redskap å allmänt vatten må bedrivas i den omfattning, som före den 1 januari 1951 skett med stöd av sådan särskild rättsgrund, som anges i andra stycket, eller av gammal sed.

11 §.

Vid Blekinge läns södra kust (väster om Torhamnsudde) må varje svensk medborgare med rörligt redskap fiska i enskilt vatten på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd, eller där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. Med nät, som är att hänföra till rörligt red-

11 §.

Vid Blekinge läns södra kust (väster om Torhamnsudde) må varje svensk medborgare med rörligt redskap fiska i enskilt vatten på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. *Fiske med snörpvad är dock allestädes fritt i*

¹ Senaste lydelse av 3 §, se SFS 1955: 42.

(Gällande lydelse)

skap, samt med långrev och tobisnot är fisket fritt ända in till stranden.

22 §.

Till förekommande av att fiske som är förbehållet innehavare av enskild fiskerätt hindras eller skadas genom fiske som utövas med stöd av stadgande i 6—9 §§ eller 11 § äger länsstyrelsen meddela erforderliga föreskrifter rörande längden av de redskap som därvid må användas och avståndet mellan dem ävensom stadga förbud mot att utsätta skötar eller nät inom visst avstånd från notvarp som utmärkts med av länsstyrelsen fastställt märke.

Länsstyrelsen må — — — — — — — sådan rätt.

(Föreslagen lydelse)

enskilt vatten som har större djup än sex meter. Med nät, som är att hänföra till rörligt redskap, samt med långrev och tobisnot är fisket fritt ända intill stranden.

22 §.

Till förekommande av att fiske som är förbehållet innehavare av enskild fiskerätt hindras eller skadas genom fiske som utövas med stöd av stadgande i 6—9 §§ eller 11 § äger länsstyrelsen meddela erforderliga föreskrifter rörande längden av de redskap som därvid må användas och avståndet mellan dem ävensom stadga förbud mot att utsätta skötar, *nät eller annat fiskeredskap* inom visst avstånd från notvarp som utmärkts med av länsstyrelsen fastställt märke.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1956.

2) Lag

**angående utsträckt tillämpning av lagen den 1 december 1950 (nr 599)
om ersättning för mistad fiskerätt m. m.**

Härigenom förordnas som följer.

Vad i lagen den 1 december 1950 om ersättning för mistad fiskerätt m. m. är stadgat skall jämväl äga tillämpning, såvitt den ändring av 11 § lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske, som träder i kraft den 1 juli 1956, medför att strandägare eller annan innehavare av enskild fiskerätt får denna sin rätt inskränkt eller eljest tillskyndas skada.

Framställning om ersättning enligt denna lag skall anses såsom i rätt tid gjord, därest den skett före den 1 juli 1961.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1956.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa jämkningar i fiskerättslagen, såvitt den avser fiske vid Blekinge läns södra kust. Den ena frågan berör främst ålfisket. I denna del innebär förslaget att Kungl. Maj:t skall få förordna, att vid viss fiskeplats fiske med fast redskap skall få bedrivas på allmänt vatten i samma omfattning, som före den 1 januari 1951 skett med stöd av skattläggning eller annan särskild rättsgrund eller av gammal sed.

Den andra frågan avser snörpvadsfisket. Enligt gällande lag får sådant fiske av varje svensk medborgare bedrivas i enskilt vatten på ett avstånd av minst 300 m från stranden, eller, där kurvan för tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. Nu föreslås, att fiske med snörpvad vid denna kuststräcka i stället skall vara fritt på allt enskilt vatten, som har större djup än sex meter. Strandägare eller annan innehavare av enskild fiskerätt, vilken fått denna sin rätt inskränkt eller eljest tillskyndats skada på grund av lagändringen, skall enligt ett i propositionen framlagt lagförslag kunna få ersättning av statsmedel.

Inledning

Föredraganden, statsrådet Hjalmar Nilson, anför bland annat följande.

I skrivelse den 19 november 1952, nr 415, hemställde riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande införandet av tillståndsfri utsträckningsrätt för innehavare av skattlagt fiske vid Blekinge läns södra kust.

I anledning härav har utredning verkställts inom jordbruksdepartementet, varefter upprättats en den 19 november 1955 dagtecknad promemoria (stencilerad) ang. de skattlagda ålfiskena vid Blekinge läns södra kust. I promemorian har föreslagits ändring av 3 § lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske samt vissa andra åtgärder.

I skrivelse den 29 maj 1954, nr 347, hemställde riksdagen vidare om skyndsamt utredning, huruvida fiske med snörpvad borde tillåtas i ökad utsträckning vid Blekinge läns södra kust.

Genom beslut den 4 februari 1955 uppdrog Kungl. Maj:t åt fiskeristyrelsen att utreda denna fråga, varjämte föredragande statsrådet bemyndigades tillkalla högst tre sakkunniga att biträda vid utredningen. Till sakkunniga utsågs den 14 mars 1955 fiskeriasistenten Einar Norin, Karlskrona, fiskaren Söve Carlsson, Hasslö, och lantbrukaren Hans Rasmusson, Ramdala. I stället för Rasmusson, som på grund av sjukdom entledigats från uppdraget, utsågs den 30 juli 1955 lantbrukaren Herluw Svensson i Jordö, Hjortahammar.

Fiskeristyrelsen har den 19 augusti 1955 avgivit en promemoria (stencilerad) angående ändring av fiskerättslagen i vad den avser rätten till snörpvadsfiske vid Blekinge läns södra kust.

Över promemoriorna har remissutlåtanden avgivits.

A. FISKE MED FAST REDSKAP

I. Inledning

Den 1 januari 1951 har lagarna den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde och om rätt till fiske trätt i kraft. Härigenom har bland annat vissa inskränkningar skett i den rätt, som vissa fiskerättsinnehavare tidigare haft att med fast redskap fiska på allmänt vatten eller på vatten, som tidigare varit enskilt men nu blivit allmänt. Enligt 2 § lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske sträckte sig strandägarens enskilda fiskerätt i havet i regel till 180 m från det ställe invid stranden, där stadigt djup av två meter vidtog. Strandägaren kunde av länsstyrelsen erhålla rätt att från sitt enskilda fiskevatten sträcka ut fast redskap längre än till 180-metersgränsen. Förutsättningen härför var att det kunde ske utan men för annan fiskande. Enligt 1 § samma lag erfordrades visserligen särskilt tillstånd för fiske med fast fiskredskap på allmänt vatten. Emellertid skulle jämlikt 12 § samma lag ingen ändring ske i den rätt till fiske, som någon ägde på grund av, bland annat, urminnes hävd, avtal, dom eller skattnöjning.

Enligt 2 § lagen den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde hänföres till enskilt vatten i havet som regel allt vatten inom 300 m från fastlandet eller från ö av minst 100 m längd ävensom, på de ställen där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, allt vatten inom denna djupkurva.

Enligt lagen den 1 december 1950 om rätt till fiske gäller som huvudregel, att fast redskap må utsättas i allmänt vatten endast efter tillstånd av myndighet, som Konungen bestämmer (1 §). Den som äger enskild fiskerätt må ej förvägras tillstånd att från det enskilda vattnet sträcka fast redskap vidare ut i allmänt vatten, såvitt det prövas kunna ske utan men för annan fiskande (2 §). För vissa delar av landet gäller emellertid enligt 3 § generellt undantag från de i 1 och 2 §§ givna bestämmelserna om tillståndstvång. 3 § lyder (efter lagändring, som trätt i kraft den 1 april 1955):

Vid kusten av Norrbottens län, vid kusterna av Kalmar län söder om Kråkelund, i Blekinge län vid dess östra kust (norr om Torhamnsudde) samt öster om en linje dragen från Torhamnsudde över Videskärs nordspets och Ungskärs sydspets till Utlängans sydspets ävensom vid Skånes östra och södra kuster må innehavare av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock ej på större avstånd än tvåhundra meter från den stranden följande kurvan för högst tre meters djup vid fastlandet eller vid ö av minst etthundra meters längd.

Vad i första stycket stadgas skall dock beträffande den som stöder sin fiskerätt på avtal, urminnes hävd, dom, skattnöjning eller annan särskild grund gälla allenast såvitt det ej strider mot vad som i dylik ordning är bestämt angående fiskerättens omfattning.

I motioner till 1952 års riksdag har framställts yrkanden, som i huvudsak avser att söka tillgodose dem, vilka genom ikraftträdandet av 1950 års

lagstiftning i större eller mindre mån frånhänts en rätt till fiske med fast redskap på allmänt vatten vid Blekinge läns södra kust, vilken hittills tillkommit dem. Härvid har uppmärksamheten främst riktats på dem, som på grund av skattläggning ägt rätt till ålfiske med fast redskap. I motionerna I: 220 och II: 409 samt I: 361 har hemställts om sådan ändring i 1950 års lag om rätt till fiske, att undantagsbestämmelserna i 3 § blir tillämpliga även vid Blekinge läns södra kust. Vidare har i de likalydande motionerna I: 50 och II: 49 hemställts, att riksdagen måtte fatta sådant beslut, att ägarerna av de tre skattlagda ålfiskena Ytterören, Innerören och Yttre Pjaddedör i Mjällby kommun fick bibehållas vid sina gamla rättigheter eller att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana åtgärder, att ägarerna av nämnda fisken tillförsäkrades rätt att i fortsättningen liksom hittills, under betryggande former, bruka ifrågavarande ålfisken.

Tredje lagutskottet har i sitt utlåtande nr 31 till 1952 års riksdag anført, att utskottet icke funnit lämpligt att sådan lagändring vidtogs, varom hemställts i motionerna I: 220 och II: 409 samt I: 361. I fråga om motionerna I: 50 och II: 49 anförde utskottet däremot bland annat följande. En utsträckningsrätt vid Blekinge läns södra kust allenast för innehavare av skattlagt fiske och med den begränsningen, att den skulle gälla endast i den omfattning som genom dom eller skattläggning bestämts, motsvarades icke av något yrkande under förarbetena till 1950 års lagstiftning. Utskottet fann detta förslag värt beaktande. Det torde dock kunna ifrågasättas om lagändring krävdes för genomförandet av sådan utsträckningsrätt. Det torde nämligen icke vara uteslutet att efter tillståndsprövning enligt 2 § fiskerättslagen utsträckning skulle kunna beviljas i flertalet av de femton fall, som det enligt fiskeriintendenten här var fråga om. Tillstånd enligt sistnämnda lagrum fick likväl icke lämnas om utsträckningen skulle medföra men för annan fiskande. Utskottets uppfattning att utsträckning efter särskild tillståndsprövning möjligen skulle innebära en lösning av spörsmålet förutsatte därför, att begreppet men fick tolkas mot bakgrunden av förhållandena före den 1 januari 1951. Med hänsyn till bland annat önskvärdheten av klara normer vid fastställande av ersättning för mistad fiskerätt var utskottet emellertid närmast av den uppfattningen, att förslaget om en tillståndsfri utsträckningsrätt för innehavare av skattlagt fiske borde övervägas. Uppenbart var enligt utskottets mening, att detta krävde en undersökning av de lokala förhållandena. En sådan torde också kunna lämna svar på frågan, huruvida utsträckningsrätt borde tillerkännas även innehavare av vissa andra av ålder bestående fisken med fast redskap vid Blekinge läns södra kust.

I enlighet med utskottets förslag hemställde riksdagen i skrivelse den 19 november 1952, nr 415, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande införandet av tillståndsfri utsträckningsrätt för innehavare av skattlagt fiske vid Blekinge läns södra kust.

I anledning av riksdagens hemställan har utredning bedrivits inom jordbruksdepartementet. Denna har omfattat såväl undersökning av de lokala förhållandena som rättsliga och kamerala utredningar. Under utredningen

har från flera håll framställts önskemål om att en fullständig förteckning över de fasta ålfiskena vid Blekinge läns södra kust upprättas. På departementets begäran har överlantmätaren i Blekinge län låtit företaga en genomgång av de i länslantmäterikontoret förvarade akterna såvitt gällde fisken med fast redskap.

I anledning av ovannämnda önskemål har genomgången utvidgats att omfatta fisken vid hela länets havsstrand. Efter genomgången, som verkställets av lantmätaren David Åberg, har materialet sammanförts i en akt för varje berörd socken. Detta material har, såvitt det avser fasta ålfisken vid södra kusten, kompletterats med upplysningar från kammarkollegiet, domsagoarkiv, fiskarena själva m. m. I den mån upplysning om domstolsavgöranden, som avser fiskena, erhållits eller eljest — utan systematisk undersökning i domstolsarkiv — uppspårats har även dessa anmärkts.

Under tiden den 12—15 september 1955 har chefen för jordbruksdepartementets rättsavdelning med biträde av fiskeriintendenten Sven Sahlin, Åberg och fiskeriassistenten Einar Norin verkställt besiktning av ålfiskena i Mjällby och Ysane socknar. Vid besiktningen har i regel berörda fiskare eller representanter för dessa varit närvarande. Den 16 september har därefter slutsammanträde hållits i Sölvesborgs tingshus med fiskarena och andra av frågan intresserade.

Vidare har — för att underlätta den mätning av berörda fisken som torde få ske vare sig det förslag, vilket här kommer att framläggas, godtages eller ersättningsförfarande får inledas — flygfotografering av de utsatta ålfiskena m. m. skett.

En preliminär förteckning över de fasta ålfiskena vid kusterna av Mjällby och Ysane socknar har upprättats. Avsikten är att förteckningen, sedan materialet från flygfotograferingen bearbetats och vissa ytterligare undersökningar verkställets, skall kompletteras och slutligt färdigställas.

Över utredningen har den 19 november 1955 upprättats en stencilerad promemoria. Vid denna har som bilagor fogats

- 1) protokoll fört vid sammanträdet i Sölvesborg den 16 september 1955 med därtill hörande förhandlingsordning;

- 2) utdrag av preliminär förteckning över de fasta ålfiskena i Mjällby och Ysane socknar, upptagande de fisken som möjligen avkortats genom den nya lagstiftningen;

- 3) förteckning över utredningsmaterialet med därtill hörande förteckning över rättsavgöranden, som granskats under utredningen; samt

- 4) utkast till lag angående ändrad lydelse av 3 § lagen den 1 december 1950 (nr 596) om rätt till fiske.

Över promemorian jämte därtill fogade bilagor har efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, kammarkollegiet, lantmåteristyrelsen, fiskeristyrelsen, hovrätten över Skåne och Blekinge, länsstyrelsen i Blekinge län, Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, överlantmätaren i Blekinge län, domhavanden i Listers och Sölvesborgs domsaga, fiskevärderingsnämnden för Kalmar och Blekinge län, fiskeriintendenten i Västerhavets distrikt, Sveriges fiskares riksförbund, Svenska sydkustfiskarnas centralför-

bund och Blekinge läns havsfiskeförening. Därjämte har i anledning av promemorian inkommit skrivelser från dels Olander Olsson och 26 andra personer i Hörviken, Nogersund, Mjällby och Lörby dels Sture L. Persson, Djupekås, Lister-Mjällby.

II. Jämförelse mellan äldre och gällande rätt

1. Gränsen mellan enskilt och allmänt vattenområde

Äldre rätt

I 2 § 1896 års lag stadgades såsom allmän grundsats, att saltsjöfisket inomskärs tillhörde dem som ägde stränder och holmar omkring fiskevattenet (inomskärsregeln), samt att vid öppna havsstranden och utom skären strandägarens enskilda fiskerätt omfattade allt det vatten, som fanns till och med 180 m från det ställe invid stranden, där stadigt djup av 2 m vidtog (strandvattenregeln). I »öppna havet» därutanför ägde enligt 1 § samma lag varje svensk undersåte rätt att fiska.

De nu återgivna reglerna ägde dock icke förbehållslös giltighet. Vid sådana kronan tillhöriga havsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, vilka icke hörde till något hemman eller innehades under särskilda villkor, gällde sedan gammalt samma bestämmelser som i öppna havet; där fanns alltså överhuvud ingen enskild fiskerätt. Även där lagen i princip tillerkände strandägaren rätt till fisket, kunde denna rätt på grund av särskilda stadganden vara inskränkt i olika avseenden. Å andra sidan kunde i undantagsfall den enskilda fiskerätten vara mera omfattande än huvudregeln angav. Om nämligen »genom urminnes hävd eller genom särskilt stadgande, avtal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt» annorledes var bestämt om någons rätt till fiske än nyss sagts, skulle enligt 12 § 1896 års lag detta vara gällande.

Gällande rätt

Enligt 2 § lagen den 1 december 1950 om gräns mot allmänt vattenområde hänföres till fastigheterna (enskilt vatten)

1. (s. k. *strandvatten*) allt vatten inom 300 m från fastlandet eller från ö av minst 100 m längd ävensom, på de ställen där den stranden följande kurvan för högst 3 m djup går längre ut, allt vatten inom denna djupkurva; samt

2. (s. k. *enklavvatten*) allt vatten, som har förbindelse med öppna havet allenast över vatten som nu sagts. (Visst undantag för en del av Bohusläns kust.)

Enligt 3 § hänföres vid rikets östra och södra kuster (intill Listershuvud i Blekinge) till fastigheterna tillika allt vatten, som väl har annan förbindelse med öppna havet än i 2 § 2 angives men ej av större bredd än 1 km räknat från fastlandet eller från ö av minst 100 m längd (s. k. *kilometervatten*). Denna regel gäller dock ej vid öar, vilka från fastlandet helt skiljes av vatten som har förbindelse med öppna havet av större bredd än en kilometer räknat på sätt nyss sagts.

2. Fiske med fast redskap vid Blekinge läns kuster

Fiske i allmänt vatten

Äldre rätt

Enligt 1 § 1896 års fiskerättslag fick i öppna havet — och de därmed likställda vattenområdena vid vissa kronans stränder, skär och holmar — »fiskegård, ryssja eller annan dylik fast fiskeredskap» ej utsättas utan att Konungen därtill gav lov eller, i visst fall, Konungens befallningshavande lämnade särskilt tillstånd. Sistnämnda ordning tillämpades, då enligt stadgande i 2 § andra stycket strandägare ville från sitt enskilda fiskevatten än längre ut sträcka redskap av nyss angivet slag och länsstyrelsen fann att det kunde ske utan men för annan fiskande.

Gällande rätt

Huvudregeln är även enligt 1950 års lagstiftning att fiske med fast redskap i allmänt vatten endast får ske efter särskilt tillstånd (1 § fiskerättslagen). Enligt kungörelse den 8 december 1950 äger fiskeristyrelsen eller, då dispensen avser viss person, länsstyrelsen lämna sådant tillstånd. Medgivande, som före den 1 januari 1951 lämnats att utsätta fast redskap i vatten utanför området för enskild fiskerätt, skall, i den mån vattnet alltjämt är att anse såsom allmänt, fortfarande äga giltighet, där ej länsstyrelsen eller, om medgivandet gäller för varje svensk medborgare, fiskeristyrelsen av fiskeritekniska skäl finner medgivandet böra återkallas.

Enligt 2 § må innehavare av enskild fiskerätt icke förvägras tillstånd att från det enskilda vattnet sträcka fast redskap vidare ut i allmänt vatten, såvitt det provas kunna ske utan men för annan fiskande.

De ovan nämnda bestämmelserna gäller såväl östra som södra blekingekusten. I 3 § gives däremot en föreskrift, som avser östra, men praktiskt taget ingen del av södra kuststräckan. Där stadgas, såsom inledningsvis nämnts, att vid bl. a. Blekinge läns östra kust (norr om Torhamnsudde) och ett mindre vattenområde sydväst om nämnda udde innehavare av enskild fiskerätt även utan myndighets tillstånd må sträcka fast redskap från det enskilda vattnet vidare ut i allmänt vatten, dock ej på större avstånd än 200 m från den stranden följande kurvan för högst 3 m djup vid fastlandet eller vid ö av minst 100 m längd. Beträffande den som stöder sin fiskerätt på avtal, urminnes hävd, dom, skattläggning eller annan särskild grund gäller den fria utsträkningsrätten allenast såvitt den ej strider mot vad som i dylik ordning är bestämt angående fiskerättens omfattning.

Enligt kungl. brev 27/5 1898 (nr 50 s. 2) och 14/1 1927 (nr 15) äger varje svensk undersåte idka ålfiske med ålhomnor med högst 1,5 m höjd utanför Blekinge läns kust i allmänt vatten, skattlagda ålfiskens rätt dock oförkränkt.

Till belysande av innebörden av stadgandet i 3 § fiskerättslagen och de motiv som legat till grund för detta lämnas i detta sammanhang i propositionen en redogörelse för vissa delar av förarbetena. Här om torde få hänvisas till propositionen s. 11—15.

Fiske i enskilt vatten

Äldre rätt

Fiskerättshavarens ensamrätt till fiske med fast redskap i enskilt vatten vid blekingekusten var enligt 1896 års lag icke inskränkt i vidare mån än som följer av den tidigare omnämnda bestämmelsen i 12 § om fiske, som utövades med stöd av särskild rättsgrund (skattläggning m. m.).

Gällande rätt

Fiske med fast redskap på enskilt vatten är enligt 5 § i 1950 års fiskerättslag vid blekingekusten förbehållet innehavaren av den enskilda fiskerätten vare sig denna grundar sig på äganderätt till vattenområdet eller på särskild rättsgrund (avtal, urminnes hävd, dom, skattläggning eller »annan särskild grund»). I 15 § gives emellertid en allmän regel att, om å viss ort de fiskande oklandrat och efter gammal sed bedrivit fiske i enskilt vatten vid havskust utöver vad nu i allmänhet är medgivet, skall vad sålunda tillämpats gälla, dock icke i fråga om sillfisket.

Det må här anmärkas, att vid Skånes västra kust och vid kusten av Hallands län samt Göteborgs och Bohus län fiske med såväl rörligt som fast redskap i enskilt vatten enligt 13 § fiskerättslagen är fritt för varje svensk medborgare (dock med visst undantag för ostronfisket).

Enligt 22 § andra stycket kan länsstyrelsen meddela de föreskrifter som erfordras för att förebygga att fiske med fast redskap, som utövas med stöd av enskild fiskerätt, hindras eller skadas genom fiske, som må bedrivas utan stöd av sådan rätt.

3. Särskilda bestämmelser om skattlagda fisken m. m.

Äldre rätt

Rörande de bestämmelser om skattlagda och därmed jämställda fisken, som gällde före 1/1 1951 anförde *fiskerättskommittén* (SOU 1947: 47, s. 76):

I 12 § av 1896 års fiskelag föreskrives, att om genom urminnes hävd eller genom särskilt stadgande, avtal, dom eller skattläggning eller på annat lagligt sätt blivit annorlunda än förut i lagen sagts bestämt om någons rätt till fiske, skall det vara gällande. Av intresse är i detta sammanhang framför allt de särskilt för sig skattlagda fisken, med vilka äganderätt till grunden ej är förenad men som är upptagna i jordeboken såsom för sig bestående fastigheter. En motsvarighet till dem utgör kronans s. k. enskilda fisken, d. v. s. av strandäganderätten oberoende fisken, vilka är upptagna i jordeboken så-

som särskilda lägenheter av krononatur. Dessa skall enligt 8 § fiskelagen vara »såsom hittills kronan och hennes rättsinnehavare förbehållna». I regel torde de rättigheter, om vilka här är fråga, ej avse vattenområdet utanför frivattensgränsen. Där så undantagsvis kan vara fallet medför detta, att det fria fisket i frivattnet ej får bedrivas så att den särskilda rättigheten därigenom kränkes.

Gällande rätt

Den nya lagstiftningen innebär i princip, att ingen skillnad gjorts mellan sådant fiske, som stöder sig på strandäganderätt, och sådant fiske, som stöder sig på särskild rättsgrund. Motsvarighet till stadgandena i 12 § av 1896 års lag saknas sålunda i den nya lagen.

Rörande motiven till den nya ståndpunkt som intagits i denna fråga må här hänvisas till redogörelse i propositionen å s. 16—18.

4. Ersättning för mistad fiskerätt

Äldre rätt

I samband med att ändringar vidtagits i 1896 års fiskerättslag har vid skilda tillfällen utfärdats bestämmelser om rätt till ersättning för mistad eller inskränkt fiskerätt. I detta avseende hänvisas till lagen den 22 juni 1928 (nr 184) om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt samt till lagarna SFS 1930: 198 och 1932: 240 om utsträckt tillämpning av nyssnämnda lag.

Gällande rätt

Enligt lagen den 1 december 1950 om ersättning för mistad fiskerätt m. m. kan ersättning utgå av statsmedel:

1) till ägare av vattenområde för värdet av fiskerätt och annan förmån, som han förlorar genom den nya gränsdragningen mot allmänt vatten, samt för annan skada som därigenom tillskyndas ägaren;

2) till jordägare, vilkens fiskerätt inskränkes därigenom att jämlikt 6—13 §§ eller 18 § fiskerättslagen annan än innehavaren av den enskilda fiskerätten må bedriva fiske, som enligt äldre lag var förbehållet strandägaren;

3) till den som enligt urminnes hävd, dom eller skattläggning eller på annan särskild grund innehar fiskerätt, vilken helt eller delvis blir utan verkan till följd av att enligt den nya lagstiftningen enskild fiskerätt ej gäller i allmänt vatten eller till följd av stadgandena i 6—20 §§ fiskerättslagen;

4) till den som den 1 januari 1951 på grund av servituts- eller nyttjanderättsupplåtelse åtnjuter förmån, vilken helt eller delvis går förlorad av skäl som angivits under 1)—3).

Ersättningsanspråk skall, enligt lagändring den 30 december 1955 (nr 711), vid påföljd av talans förlust framställas hos fiskevärderingsnämnd före den 1 januari 1958.

III. Departementspromemorian

1. Innebörden av att fiske skattlagts

I departementspromemorian lämnas till en början en översiktlig jämförelse mellan äldre och gällande rätt av i huvudsak samma innehåll som den under II här berörda.

Därefter behandlas principerna för skattnägningen av fisken, skattnägningens betydelse i skilda hänseenden samt förekomsten av skattlagda fisken i Blekinge län. Uppgifterna härom är i huvudsak hämtade ur den utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster, vilken inom kammarkollegiet utförts av kammarrättsrådet A. W. Dufwa under åren 1911—1924 och redovisats i SOU 1925: 19 och 20 (»Dufwas utredning»).

Angående den närmare redogörelsen för dessa principer hänvisas till propositionen s. 19—20.

2. Olika slag av fisken ur kameral och rättslig synpunkt

Som tidigare nämnts har tredje lagutskottet uttalat, att vid utredningen borde uppmärksammas frågan om fri utsträkningsrätt borde tillerkännas även vissa andra av ålder bestående fisken med fast redskap än de skattlagda. I enlighet härmed har i promemorian redovisats olika slag av fisken ur kameral och rättslig synpunkt samt gjorts vissa anteckningar om innebörden av uttrycket »av ålder» bestående fiske.

I sistnämnda fråga påpekas bl. a., att det i 1896 års lag använda uttrycket »av ålder» i den nya fiskerättslagen utbytt mot »efter gammal sed» samt att fiskerättskommittén uttalat, att »av ålder» i allmänhet ansetts motsvara en kortare tid än »urminnes tid» men dock minst 50 år, medan det nya uttrycket torde kunna avse »en generation» eller i runt tal ett trettiotal år. Vidare framhålles, att departementschefen i prop. 1950: 60 anført, att frågan om hur länge en sedvänja minst måste ha bestått för att den skulle tillmätas rättslig betydelse liksom hittills borde överlämnas till rättstillämpningen. Han ansåg emellertid liksom kommittén, att fordringarna i detta avseende utan olägenhet borde kunna sättas något lägre än enligt tidigare praxis och tillstyrkte därför, att orden »av ålder» utbyttes mot »efter gammal sed».

Promemorian innehåller därefter en översikt av olika slags fisken vid Blekinge läns södra kust, därvid under rubriken »Skattlagda ålfisken» upptagits vissa fisken, som utgjorde självständiga fastigheter, som skattlagts för sig och upptagits i jordboken, fisken för vilka avgäld i en eller annan form beräknats vid fastställande av räntan för det hemman, som de vid skattnägningen tillhört, fisken som uppkommit genom överenskommelser, fastställda genom domar eller vid lantmåteriförrättningar, av

ålder bestående strandrättsfiskeri samt fiskeri vilka helt låg på allmänt vatten och utövades med stöd av tidsbegränsade tillstånd, som lämnats av administrativ myndighet.

Härutinnan må hänvisning ske till propositionen s. 21—26.

3. Olika fiskerättigheters omfattning

I promemorian behandlas därefter frågan om innehållet i olika rättigheter till ålfiske. Denna fråga har betydelse främst för bestämmandet i detalj av den rätt, som före den 1 januari 1951 tillkom innehavare av skilda ålfisken. En kort redogörelse för promemorians innehåll i denna del lämnas å s. 27—28 i propositionen.

4. Uttalanden av fiskare m. fl.

I promemorian redovisas den inställning fiskare och andra intresserade haft till den fråga, som utredningen avsett. Här om anfördes i promemorian till en början att såväl vid den besiktning av ålfisken, som företogs den 12—15 september 1955, som vid det sammanträde den 16 september var med den lokala undersökningen avslutades, från fiskarens sida allmänt uttalats det önskemålet, att de sedan gammalt nyttjade fasta ålfisken vid Blekinge läns södra kust skulle få brukas i samma utsträckning som före den 1 januari 1951. Därest i fisken redskap satts på annan plats eller till större längd än den som följde av den rättsliga eller sedvanemässiga grunden för fiskerätten, borde emellertid jämkning ske.

I promemorian lämnas därefter följande sammanfattning av vad som förekom på sammanträdet den 16 september.

Som framgår av protokollet för sammanträdet den 16 september och den därvid utlämnade förhandlingsordningen diskuterades olika alternativ, som nämnts under tidigare riksdagsbehandlings av den aktuella frågan. Dessa alternativ var:

1. *Undantagsbestämmelsen i 3 § fiskerättslagen göres tillämplig även vid Blekinge läns södra kust.* Detta alternativ, som framförts i motioner till såväl 1951 års som 1952 års riksdag, innebär att fri utsträckningsrätt skulle införas för alla slag av fisken.

2. *Ägarna av de skattlagda ålfisken Ytterören, Innerören och Yttre Pjädör bibehålls vid sina gamla rättigheter.*

3. *Fri utsträckningsrätt enligt 3 § fiskerättslagen införas, men blott för skattlagda fisken.*

Riksdagen har, då förevarande utredning begärdes, närmast förordat detta alternativ.

4. *Fri utsträckningsrätt för skattlagda och vissa andra av ålder bestämda fisken.*

Tredje lagutskottet har i sitt utlåtande 1952:31 antytt en lösning enligt detta alternativ.

5. *Fiskevärderingsnämnderna bemyndigas avgöra om innehavare av fiske med fast redskap, i stället för ersättning, skall få utsträckningsrätt.*

Detta alternativ har förordats av lantbruksstyrelsen i ett yttrande över fiskerättskommitténs förslag.

Vid sammanträdet den 16 september 1955 rådde enighet om att man i stort sett borde bibehålla fiskena så som de nu — delvis med stöd av särskilda tillstånd — utövades. Några deltagare uttalade utan invändning från andras sida, att man nu efter många processer kommit till ett visst jämviktsläge mellan fiskena, som man borde sträva efter att bibehålla. Fiskarena ville ha kvar sina fisken enligt samma rätt som de hade före 1951 och var inte alls betjänta av att få några pengar i stället.

I fråga om de olika alternativen fanns vid sammanträdet till en början förespråkare för alla de under 1—4 angivna. Alternativet 5 berördes av en deltagare. Denne ansåg, att det inte var lämpligt, att tillståndsgivning lämnades i händerna på sådana tillfälliga organ som fiskevärderingsnämnderna. Däremot skulle man kunna tänka sig, att dessa bereddes möjlighet att i samband med värderingsförfarandet föreslå länsstyrelserna, att ett för lång tid gällande tillstånd meddelades. Sedan länsstyrelsens beslut därom erhållits, var det tänkbart att med hänsyn till det för framtiden gällande tillståndet ersättningen nedsattes, eventuellt ända ner till noll.

Efter diskussion om de olika alternativen framlade häradshövdingen Torsten Myrland ett *förslag* av följande innebörd. Riksdagen borde lämna Kungl. Maj:t bemyndigande att för all framtid medge tillstånd för såväl skattlagda som andra av ålder bestående fisken, vilka man fann ha gått miste om rätt genom den nya lagstiftningen. De skulle alltså fortfarande få bedrivas i den utsträckning de hade före 1951, men man skulle givetvis icke sanktionera någon sättning, som i verkligheten nyttjats tidigare men utan rätt därtill. I ett kungabeslut borde därefter alla dessa fisken angivas och beskrivas både till registerfastighet, sättningsplats och längd. Till grund för en sådan beskrivning borde ligga lantmäteriförrättning, och därvid borde man bygga vidare på den utredning som nu gjorts. Därigenom skulle man slippa lagändring och man skulle kunna tänka sig att man, innan detta beslut fattades, utfärdade kungörelse eller meddelande, att de som ansåg att de hade fisken som berördes skulle giva sig tillkänna inom två år vid äventyr att det sedan icke gick att få någon ändring till stånd.

Flera fiskare instämde i detta förslag. En av dem uttalade, att en lösning i enlighet därmed säkerligen vore den enda tänkbara. Någon annan lösning, såsom fri utsträckningsrätt för alla fisken, skulle medföra kaos på grund av kustens beskaffenhet och därför att det låg så många fisken intill varandra.

Ombudsmannen Bertil Lilja i Svenska sydkustfiskarnas centralförbund instämde i sak i Myrlands förslag och uttalade, att om tillstånden på

sätt däri angivits skulle kunna gälla alla fisken och inte blott vissa så skulle ålfiskarena bli nöjda.

På förslag av en fiskare företogs därefter omröstning, varvid framgick, att samtliga närvarande fiskare och fiskerättsägare önskade en lösning i enlighet med de riktlinjer som angivits i Myrlands förslag.

Vid sammanträdet antecknade sig som närvarande — förutom fiskeriintendenten Sven Sahlin, lantmätaren David Åberg, fiskeriassistenten Einar Norin, Myrland, Hällgren och riksdagsmannen Eric Karlsson i Olofström — 30 fiskare eller fiskerättsägare. Huruvida samtliga dessa var närvarande vid omröstningen kontrollerades dock icke.

5. Sammanfattning och förslag

Promemorian avslutas med ett avsnitt, vari lämnas en sammanfattning av utredningsresultatet och ett förslag till lösning.

Beträffande sammanfattningen, som innefattar dels en rättslig översikt, dels en sammanfattning av de framställningar, som föranlett utredningen samt uttalanden av fiskare m. m., dels en diskussion beträffande frågan om åtgärderna bör avse endast skattlagda fisken och dels överväganden angående hur frågan tekniskt bör lösas, torde få hänvisas till propositionen s. 31—36.

Promemorian utmynnar i ett i sju punkter uppdelat förslag, vari bland annat ingår utkast till ändring av 3 § fiskerättslagen. Förslaget, vilket i huvudsak innebär en lösning efter de riktlinjer som godtagits vid sammanträdet den 16 september 1955, är av följande innehåll.

1. I proposition till riksdagen föreslås ett *tillägg till 3 § fiskerättslagen* av innebörd att i fråga om Blekinge läns södra kust Konungen må förordna, att vid viss fiskeplats fiske med fast redskap å allmänt vatten må bedrivas i den omfattning som före den 1 januari 1951 skett med stöd av särskild rättsgrund eller av gammal sed. Genom en sådan bestämmelse skulle anknytning erhållas till de i första stycket givna reglerna om fri utsträkningsrätt vid bl. a. Blekinge läns östra kust. I stället för en generell utsträkningsrätt skulle då, med hänsyn till de speciella förhållandena på södra kusten, rätten att fiska på allmänt vatten avgöras för varje berört fiske efter prövning av den rätt som tidigare tillkommit fisket. Tillståndet skulle avse icke en viss innehavare utan fisket som sådant och gälla för obegränsad tid.

Av bestämmelsens placering i 3 § torde utan särskilt stadgande framgå, att tillstånd kan givas även om detta skulle innebära hinder eller skada för annat fiske. Då tillstånd enligt det föreslagna stadgandet ej skall innebära mera än att fisket blir oförändrat, kan ett bakomliggande fiske genom åtgärden emellertid aldrig få en sämre ställning än före den 1 januari 1951. Man kan också uttrycka saken så att »men» ej föreligger om man vid prövningen härav utgår från förhållandena sådana de var före den 1 januari

1951. Av tredje lagutskottets utlåtande nr 31 till 1952 års riksdag torde framgå, att utskottet ansett en sådan utgångspunkt för prövning av men vara skälig, då det gäller utsträckningsrätt för ifrågavarande fisken.

Vid sidan av tillstånd enligt det föreslagna stadgandet bör givetvis länsstyrelse och fiskeristyrelsen fortfarande efter vanlig prövning kunna ge tillstånd enligt 1 och 2 §§. Intet bör hindra att — *i fall då andra fisken härigenom ej skadas* — innehavare av ett ålfiske genom sådant tillstånd tillerkännes rätt att nyttja detta på allmänt vatten i större omfattning än som angivits av Kungl. Maj:t vid prövning enligt det föreslagna stadgandet. Lagändringen bör träda i kraft omedelbart efter lagens utfärdande så att för framtiden gällande tillstånd för vissa fisken om möjligt skall kunna utfärdas redan före ålfiskets början 1956.

2. I propositionen bör vidare hemställas om *ett uttalande från riksdagens sida*, att innehavare av fiske, som, enligt tillstånd som meddelats med stöd av det nya stadgandet, i viss omfattning får utövas på allmänt vatten, *skall äga rätt till ersättning* om tillståndet, mot vad som förutsatts, av någon anledning helt eller delvis skulle indragas. Ersättningen bör då utgå enligt de grunder som angives i nu gällande lag om ersättning för mistad fiskerätt m. m., varvid dock utgångspunkten bör vara, icke förhållandena omedelbart före den 1 januari 1951, utan den rätt som enligt tillståndet tillkom fisket då tillståndet indrogs. Kompletterat med ett sådant uttalande från riksdagens sida bör Kungl. Maj:ts beslut innebära samma trygghet för den fiskande som om tillståndet varit direkt lämnat i lag. Har sådant tillstånd meddelats, bör därför alla anspråk på ersättning för mistad fiskerätt i anledning av 1950 års lagstiftning få anses som ogrundade, i varje fall såvitt de avser tiden efter det tillståndet meddelats. Som tidigare nämnts har åtminstone för flertalet av de berörda fiskena alltsedan 1951 givits särskilda tillstånd, avsedda att tills vidare uppskjuta verkningarna av 1950 års lagstiftning i det hänseende, som denna utredning berör.

3. Sedan riksdagen antagit lagändring och gjort sådant uttalande, som avses under 2, *utredes inom departementet närmare vilka fisken som bör erhålla tillstånd*. Till grund lägges i första hand den detaljutredning rörande fiskena som redan gjorts. Den rätt som tillkom fisket före den 1 januari 1951 bör alltså fastställas med stöd av skattningsinstrument, jordeböcker, domar, tidigare lantmäteriförättningar och upplysningar rörande den tid, under vilken fisket brukats, dess sättningsplats, sättningsriktning, sättningslängd och sökningsområde. Härvid torde god ledning kunna vinnas av den flygfotografering av utsatta fisken och vissa strandföremål som i höst företagits. Efter bearbetning av flygbilderna torde av dessa kunna utläsas de i år utsatta fiskenas sättningsplats, riktning och längd. Där så är erforderligt bör dessa upplysningar kompletteras genom mätning, varigenom kurvorna för 2,25 m och 3 m vattendjup fastställas. Med ledning härav kan sedan den gamla respektive nya gränsen mot allmänt vattenområde klarläggas. Den nya 300-metersgränsen bör i regel kunna utläsas av flygbilderna. I tveksamma fall torde, på initiativ av enskild sakägare eller kammarkollegiet, gräns-

bestämning kunna ske enligt bestämmelserna i 7 kap. 8 § och 20 kap. 1 § jorddelningslagen. (Jfr proposition 1950:184, s. 17 och 27—28). Samtliga kostnader för sådan förrättning bör, om den företages för här avsett ändamål, slutligt stanna på statsverket (jfr p. 7 nedan). I fråga om några berörda fisken torde den redan företagna utredningen i stort sett vara tillfyllest för att klarlägga deras rätt före den 1 januari 1951. Några fisken är för närvarande föremål för rättegångar. Avgörandet av dessa torde få avvaktas.

4. Inom departementet uppgöres *förslag till beslut*, varvid för varje berört fiske i detalj bestämmes vad tillståndet bör innebära. Därvid angives benämning och — i förekommande fall — jordregisterbeteckning på fisket, belägenhet med upplysning om den jordregisterfastighet vid vars strand fisket utövas, sättningsplats, varvid utgångspunkten i detalj angives, sättningsriktning och sättningslängd, varvid bestämmes det antal meter som får sättas på allmänt vatten.

5. Det upprättade förslaget till beslut bör i form av en *departementspromemoria remitteras* till kammarkollegiet, fiskeristyrelsen och länsstyrelsen för yttrande. Vidare bör yttrande inhämtas från berörda fiskare, lämpligen vid sammanträde på orten. Sedan yttrandena erhållits upprättas slutligt förslag, som anmäles i konselj. Av beslutet bör klart framgå att det endast gäller fiskets utövande på *allmänt vatten*. Omfattningen av fiskerätten på enskilt vatten kan givetvis på ett bindande sätt prövas endast av domstol.

6. Om på grund av pågående process eller av annat skäl tillstånd icke kan meddelas för något fiske samtidigt med de övriga kan frågan om tillstånd för detta fiske upptagas senare. Samtliga frågor om tillstånd enligt det nya stadgandet bör emellertid om möjligt vara lösta senast den 31 december 1957, då enligt en den 18 november 1955 till riksdagen avlåten proposition tiden för framställande av anspråk på ersättning för mistad fiskerätt föreslås skola utgå.

7. Samtliga *kostnader för den utredning*, som kan erfordras i samband med den föreslagna tillståndsgivningen, bör bestridas av statsmedel. Då de åtgärder som här avses är ägnade att i hög grad minska de belopp, som statsverket eljest skulle få utgiva såsom ersättning för mistad fiskerätt, synes kostnaderna, i den mån de inte bör belasta myndigheternas ordinarie anslag, böra täckas av det i huvudtiteln upptagna förslagsanslaget »Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.». Även kostnaderna för den redan på departementets begäran genom kartverkets försorg företagna flygfotograferingen och bearbetningen av därvid tagna bilder synes böra bestridas av detta anslag. (Kostnaden för flygfotograferingen och framställande av flygbilder har beräknats till cirka 2 000 kronor. Härtill kommer vissa utgifter för bearbetning av flygbilderna och upprättande av en på dessa grundad karta över fiskena). Övriga kostnader, som kan beräknas uppstå, torde bli ringa och främst avse utgifter för uppmätning och eventuell kartläggning av djupkurvor m. m. i samband med bestämmandet av gränsen mellan enskilt och allmänt vatten vid vissa fisken.

IV. Remissyttrandena

Statskontoret har endast yttrat sig rörande kostnads- och ersättningsfrågorna. Samtliga övriga remissinstanser har tillstyrkt det i promemorian framlagda förslaget eller uttalat, att i annan ordning de innehavare av enskild rätt att fiska med fast redskap vid ifrågavarande kuststräcka vilka stödde sin fiskerätt på skattnäring, dom eller annan särskild rättsgrund, borde återinsättas i den rätt de haft före den 1 januari 1951. I den skrift som insänts av Olander Olsson m. fl. har emellertid uttalats, att åtgärderna endast borde avse skattnäringda fisken. Några remissinstanser har uttalat tvekan, om fiskerättsinnehavare, vilka av gammal sed fiskat på allmänt vatten, borde jämföras med sådana som kunde åberopa skattnäring och liknande rättsgrund.

Domhävanden i Listers och Sölvesborgs domsaga har beträffande frågan om lämpligheten av att de förutvarande rättigheterna till fiske med fast redskap återställdes sammanfattningsvis uttalat att han såsom ordförande i häradsrätten och i sitt arbete som inskrivningsdomare kunnat iakttaga konsekvenserna av 1950 års lagstiftning och kommit till insikt om att väsentliga ekonomiska och sociala värden äventyras genom denna lagstiftning. Han kunde därför icke annat än förorda en återgång i någon form till förhållandena före den 1 januari 1951, såvitt angick de drabbade fiskerna, dock med bibehållande av den nya gränsdragningen mellan enskilt och allmänt vatten. Vad som gjorde en sådan återgång än mer angelägen var den omständigheten att den omdömesgilla fiskarbefolkningen på Listerlandet uppenbarligen icke mot sin övertygelse kunde godtaga expropriationsåtgärderna som rättvisa eller kloka.

Den föreslagna tekniska lösningen av frågan har helt tillstyrkts av *lantmäteristyrelsen, överlantmätaren i Blekinge län, fiskeristyrelsen, länsstyrelsen i Blekinge län, fiskeriintendenten i Västerhavets distrikt, fiskevärderingsnämnden för Kalmar och Blekinge län, Sydkustfiskarnas centralförbund och Blekinge läns havsfiskeförening. Sveriges fiskares riksförbund* har, utan att göra några erinringar mot förslagets utformning, förklarat, att förbundet ej motsatte sig detsamma.

Kammarkollegiet har avstyrkt det i promemorian framlagda förslaget till lagstiftning och i stället förordat en lagstiftning, som generellt återställer fisket i fråga sådant det var före den 1 januari 1951, dock utan rubbning av gränserna mellan enskilt och allmänt vattenområde. Till stöd för sitt förslag anför kollegiet till en början att en sådan lagstiftning är tekniskt möjlig med hänsyn till att fiskerna sedan den 1 januari 1951 i praktiken bibehållits vid sin gamla rätt. Härom anför kollegiet.

Av promemorian framgår att den gamla ordningen för fiskets bedrivande i praktiken tills vidare bibehållits, vilket åstadkommits genom att länsstyrelsen lämnat tillstånd till redskapens utsättning på allmänt vatten i samma

sträckningar, som tillämpats när de skattlagda fiskena bestod eller vattnet var enskilt. Vidare har prövningen av alla frågor om ersättning för mistad fiskerätt uppskjutits beträffande de fasta fiskena på länets sydkust i avbidan på ny lagstiftning. Enligt vad kollegiet under hand inhämtat, hade de nya reglerna för omfattningen av det enskilda vattenområdet och upphörandet av rättigheterna till fiske med fast redskap inom allmänt vattenområde tills vidare icke heller föranlett någon ändring i fastighetsredovisningen eller i inskrivningsväsendet. Fiskena lagfares och intecknas som om rättigheterna var oförändrade. Ett återställande av de gamla rättigheterna synes därför icke erbjuda några större svårigheter, eftersom det äldre rättstillståndet i praktiken bibehållits oförändrat efter den 31 december 1950.

Möjlighet föreligger alltså att utan omgång eller större kostnad lösa frågan genom en lagstiftning, som återställer de tidigare rättigheterna att vid Blekinge läns södra kust bedriva fiske med fast redskap inom vad som numera är allmänt vattenområde.

Kollegiet anför vidare, att även det i promemorian gjorda förslaget avser att återställa det gamla rättsläget men att det ur sakrättslig synpunkt medför olämpliga följder.

Beträffande kostnaderna för de föreslagna åtgärderna har statskontoret förklarat, att ingen erinran göres mot att utredningskostnaderna bestrides av statsmedel. Statskontoret anför därefter att ämbetsverket särskilt beaktat, att de avsedda åtgärderna — enligt vad i promemorian uppgives — är ägnade att i hög grad minska de belopp, som statsverket eljest skulle få utgiva i ersättning för mistad fiskerätt. Ämbetsverket ville ej heller rikta någon invändning mot förslaget, att kostnaderna fick belasta det i riksstaten upptagna förslagsanslaget.

V. Föredraganden

Föredragande departementschefen, statsrådet Hjalmar Nilson, har i samband med lagrådsremissen anfört följande.

Frågan om den rätt till fiske med fast redskap i allmänt vatten, som vid Blekinge läns södra kust bör tillkomma innehavare av enskild fiskerätt, har, såsom framgår av departementspromemorian, diskuterats vid skilda tillfällen. Olika åsikter och förslag till lösningar har därvid framförts.

Vid antagandet av 1950 års lagstiftning om rätt till fiske och om gräns mot allmänt vattenområde stannade man för att de fisken, som utövades med stöd av skattläggning eller annan särskild rättsgrund, icke skulle ha bättre ställning i förhållande till frifisket än den vanliga i jordäganderätten ingående fiskerätten. Vidare beslöts, att sådan fri utsträkningsrätt, varom stadgas i 3 § fiskerättslagen, ej skulle gälla vid Blekinge läns södra kust. Redan vid 1951 års riksdag hemställdes i motionerna I: 282 och II: 378 om sådan ändring av 3 § fiskerättslagen, att den fria utsträkningsrätten blev gällande även vid södra blekingekusten. Frågan väcktes ånyo vid 1952 års riksdag, som beslöt hemställa om utredning i ärendet.

Av innehållet i departementspromemorian torde framgå, att vid Blekinge läns södra kust de nya bestämmelserna om gräns mot allmänt vattenområde

har medfört att i ett flertal fall fiskerättshavare, vilka med stöd av särskild rättsgrund eller gammal sedvana utövat fiske med fast redskap på viss plats, fått sin ensamrätt därtill betydligt minskad. I något eller några fall torde den helt ha upphört. I promemorian har uttalats, att åtgärder nu borde vidtagas för att i någon form återställa innehavare av skattlagda och andra sedan lång tid tillbaka utövade fisken vid den rätt till fiske på allmänt vatten, som de haft före den 1 januari 1951. Samtliga remissinstanser utom statskontoret, som ej uttalat sig i denna del, har tillstyrkt, att sådant återställande sker i fråga om de fisken, som utövas med stöd av särskild rättsgrund. Även det i promemorian framlagda förslaget att åtgärderna bör omfatta jämväl fisken, som utan stöd av särskild rättsgrund brukats av gammal sed, har tillstyrkts av remissinstanserna. Härvid har Blekinge läns hushållningssällskap och domhavanden i Listers och Sölvesborgs domsaga emellertid framhållit, att man vid tillämpningen bör vara restriktiv så att hänsyn ej tages till sedvana som strider mot lag, skattnäggning, dom eller annan rättsgrund. I en skrivelse från Olander Olsson och 26 andra personer på Listerlandet har uttalats, att åtgärderna endast borde avse skattlagda fisken.

Enligt min mening synes de skäl som i promemorian och av remissinstanserna anförts starkt tala för att på vissa fiskeplatser fasta redskap skall få utsättas i allmänt vatten i samma omfattning som före den 1 januari 1951. De åtgärder, vilka i detta syfte bör vidtagas, synes, såsom i departementspromemorian föreslagits, böra avse alla sådana fisken med fast redskap som utövats sedan lång tid tillbaka. Den förebragta utredningen torde nämligen klart visa, att det varken är lämpligt eller möjligt att härvid skilja på fisken av olika kameral och rättslig natur. Åtgärderna bör därför avse även sådana fisken, som enbart med stöd av jordägarerätt sedan lång tid tillbaka utövats på viss plats. Härvid bör givetvis hänsyn ej tagas till sådan sedvana, som står i strid med rättsavgörande eller eljest med det rättsläge som gällde då 1950 års lagstiftning trädde i kraft.

Beträffande den tekniska lösningen av frågan har i promemorian uttalats att införande av fri utsträkningsrätt icke kunde förordas. Även remissinstanserna har varit eniga härom. Såsom i promemorian framhållits skulle fri utsträkningsrätt icke medföra någon ändring beträffande de fisken, som kommit att helt ligga på allmänt vatten, och med hänsyn till de speciella förhållandena på Listerlandet vara olämplig jämväl ur andra synpunkter. Även jag anser därför att sådan fri utsträkningsrätt som avses i 3 § fiskerättslagen icke bör införas för södra blekingekusten. Sedan även andra alternativ diskuterats har i promemorian framlagts förslag till en lösning, vilken bygger på ett utkast vilket enhälligt förordats vid sammanträdet i Sölvesborg den 16 september 1955. Förslaget innebär att Kungl. Maj:t skulle bemyndigas att förordna, att vid viss fiskeplats fiske med fast redskap å allmänt vatten skulle få bedrivas i den omfattning som före den 1 januari 1951 skett med stöd av sådan särskild rättsgrund, som avses i 3 § andra stycket fiskerättslagen, eller av gammal sed. I stället för en generell utsträkningsrätt skulle alltså rätten att fiska på allmänt vatten avgöras för varje berört

fiske efter prövning av den rätt som tidigare tillkommit fiskerättshavaren. Tanken är vidare, att förordnandet skulle gälla för all framtid och att en noggrant fixerad rätt till fiske å allmänt vatten skulle bli ett tillbehör till den fastighet, vartill fisket ansetts höra. I de fall då fastigheten helt eller delvis består av en ensamrätt till fiske, som formellt upphört eller minskat genom den nya lagstiftningen, skulle ensamrätten och därigenom fastighetens värde återställas genom förordnandet. En ytterligare garanti för värdet av det givna förordnandet skulle enligt förslaget vara ett uttalande från riksdagens sida, att ersättning av statsmedel borde utgå om förordnandet av någon anledning återkallades. Samtliga kostnader för den utredning som erfordrades skulle bestridas av statsmedel.

Detta förslag har, helt eller med vissa jämkningar, tillstyrkts av samtliga remissinstanser utom kammarkollegiet. Kollegiet har framhållit, att genom ett förvaltningsrättsligt beslut av Kungl. Maj:t en fiskerättshavare icke kunde återfå den sakrättsligt skyddade rätt till fiske på allmänt vatten som han tidigare haft. Detta gällde framförallt de fisken, som var särskilda för sig bestående fastigheter. Kollegiet förordade därför en lagbestämmelse, som generellt återställde de tidigare rättigheterna att på allmänt vatten bedriva fiske med fast redskap, dock utan rubbning av gränserna mellan enskilt och allmänt vattenområde. Även domhavanden i Listers och Sölvesborgs domsaga har, under framhållande av liknande synpunkter som kammarkollegiet, uttalat att ur fastighetsrättsliga synpunkter vore att föredraga en sådan form för återgång till förhållandena före den 1 januari 1951 att alla drabbade fisken återställdes i sitt dåvarande sakrättsliga och kamerala skick.

Enligt min mening är båda de här anvisade lösningarna genomförbara. Då såsom kollegiet framhållit fiskerättshavarna i praktiken hittills i allmänhet bibehållits vid den rätt de haft före den 1 januari 1951, torde inga hinder möta för att även formellt återställa denna rätt. Såväl promemorieförslaget som kollegiets förslag går ut på ett sådant återställande.

Promemorieförslaget bygger på den i gällande fiskerättslag antagna huvudregeln, att rätten till fiske med fast redskap i allmänt vatten skall regleras av administrativ myndighet, och stöder sig därjämte på i huvudsak samma motiv som de, vilka legat till grund för undantagsbestämmelsen om fri utsträckningsrätt på vissa kuststräckor. Kollegiets förslag innebär däremot att beträffande fisken, som utövas med stöd av särskild rättsgrund eller sedvana, en återgång skall ske direkt till de lagregler, som gällde före den 1 januari 1951. Ur principiell synpunkt är enligt min mening promemorieförslaget att föredraga. Båda förslagen gör avsteg från regeln att särskilda ensamrätter icke bör gälla på allmänt vatten. Enligt vad som framgår av förarbetena till 1950 års lag var anledningen till att denna regel infördes främst att det skulle vara lätt för frifiskarena att avgöra om fiske på viss plats var tillåtet. Såsom några remissinstanser framhållit är emellertid bot-tengarn lätt synliga. De utsättes vidare i regel år från år på samma plats, varför de blir kända för de fiskande. Därest annat fast redskap än ålbottengarn skulle beröras av förslaget, vilket icke är sannolikt, torde vad nu

sagts i tillämpliga delar gälla även för sådant redskap. En särbestämmelse, som endast berör fast redskap, kan på grund av dessa speciella förhållanden därför knappast stå i strid med grunderna för den antagna regeln, nämligen att underlätta för de fiskande att avgöra var gränsen går mellan området för enskild fiskerätt och frifiskeområdet.

Det måste alltid efter en längre tids förlopp vara svårt att fastställa vilket rättsförhållande som gällt vid en viss tidpunkt. Av detta skäl synes promemorieförslaget ha en väsentlig fördel framför kammarkollegiets. Enligt förstnämnda förslag skall genom beslut av Kungl. Maj:t direkt fastslås i vilken omfattning fiske med fast redskap för framtiden skall få i allmänt vatten bedrivas vid en viss fiskeplats. Tanken är således att innan beslutet fattas beträffande varje fiske skall utredas i vad mån fisket före den 1 januari 1951 fick utövas på vatten, som då varit eller genom den nya lagstiftningen blivit allmänt. Därefter skall fastställas var och till hur stor längd redskap skall få sättas i det allmänna vattnet för att det tidigare rättsläget skall återställas. Enligt kollegiets förslag får fiskerättshavarna däremot själva avgöra vilken rätt de före den 1 januari 1951 haft till fiske på allmänt vatten. Har de misstagit sig i detta hänseende och satt redskapen för långt ut kan åtal följa. I en sådan process, som kanske kan komma att inledas efter lång tids förlopp, måste då utredas rättsläget före den 1 januari 1951. Det är givet att detta medför betydande svårigheter även om det material, som under den nu förevarande utredningen samlats, ännu är tillgängligt. För promemorieförslaget talar även det förhållandet att under sammanträdet i Sölvesborg fiskarena enhälligt uttalat sig för att rättsläget borde fastställas för varje berört fiske. Även om den lösning, som föreslagits i promemorian, medför betydande administrativt arbete synes den enligt min mening med hänsyn till intresset av klarhet vara att föredraga.

Beträffande de invändningar av sakrättslig natur, som kollegiet gjort mot förslaget, kan det synas tveksamt vilken inverkan 1950 års lagstiftning haft. Den omständigheten att ensamrätt till fiske på allmänt vatten upphört torde emellertid ej ha medfört ändring beträffande äganderätten till ett fiske, som utövades med stöd av särskild rättsgrund och lagfarits såsom särskild fastighet. Ligger fisket delvis på enskilt och delvis på allmänt vatten har i varje fall någon ändring ej skett i fråga om den del av fastigheten, som ligger på det enskilda vattnet. I fråga om den del av fastigheten som ligger på allmänt vatten har formellt en värdeminskning skett såtillvida att ensamrätten att där utöva fiske upphört och blivit beroende på tillstånd av myndighet. Vid sökande av sådant tillstånd får fiskerättshavaren konkurrera med andra svenska medborgare. Emellertid torde det knappast vara troligt att den administrativa myndigheten skulle ge annan än fastighetens ägare eller brukare rätt att som fortsättning på det fiske, vilket bedrives på det enskilda vattnet, sätta redskap i allmänt vatten. I praktiken synes därför minskningen i fastighetens värde blott bestå däri, att fastighetsägaren har mindre trygghet i fråga om sin rätt till fiske på det allmänna vattnet. Vad nu sagts gäller delvis även fastigheter, vilka består av ett fiske, som helt kommit att

ligga på allmänt vatten. Äganderätten till fastigheten torde även i detta fall bestå och lagfarten bör därför fortfarande gälla. Det fordras visserligen tillstånd för att fortsättningsvis fiska på det allmänna vattnet, men man har all anledning förmoda att den administrativa myndigheten även i detta fall icke skulle ge sådant tillstånd till annan än fastighetsägaren eller den som brukar det lagfarna fisket. I detta sammanhang må nämnas ett uttalande av domstolarna i ett av hovrätten över Skåne och Blekinge genom dom den 29 juli 1955 avgjort mål angående det särskilt skattlagda och lagfarna ålfisket Ålabodarna nr 1 på Skånes västra kust. Vissa särskilt lagfarna andelar i denna fastighet består endast av rätt till fiske, medan till andra andelar hör jämväl mark och byggnader. Ensamrätten till detta fiske, som helt brukats på enskilt vatten, har upphört på grund av bestämmelse i 13 § 1950 års fiskerättslag. I häradsrättens av hovrätten fastställda dom uttalades emellertid, att andelsägarnas äganderätt till för dem lagfarna fastigheter alltjämt bestod men att de icke ägde rätt att i fastighetens vatten bedriva fiske under andra villkor, än dem som gällde för varje svensk medborgare. Genom beslut den 22 november 1955 avslag högsta domstolen ansökan om prövningstillstånd.

Att äganderätten till fiskefastighet består oaktat ensamrätten till fiske upphört torde framgå även av lagen om ersättning för mistad fiskerätt m. m. För de fall, då fastighet häftar för inteckning eller fordran å ogulden köpeskilling, innehåller lagen nämligen i 9—12 §§ bestämmelser om nedsättning och fördelning av ersättningsbelopp, som tillerkänts ägaren för minskning i fastighetens värde. Om den skedda fördelningen skall anteckning göras i fastighetsboken. Härav torde följa, att någon ändring beträffande lagfartsförhållandena och fastighetsredovisningen i varje fall ej skall ske innan frågan om ersättning för mistad fiskerätt slutligt reglerats. I detta sammanhang må nämnas att av de fastigheter, vilka endast består av en fiskerätt som kan ha inskränkts på grund av den nya lagstiftningen, enligt inhämtade upplysningar tre besvärats av penninginteckningar. I en av dessa, Hosaby 20⁵, är inteckningen dock fastställd i stamfastigheter varför ansvaret blott är subsidiärt. De övriga är Hosaby 33¹ (Rävören) och Mjälby 17¹ (Yttre Pjädör). I andelar å tillhopa 7/36 av den förstnämnda fastigheten är fastställd en inteckning å 1 050 kronor. I 5/36 av Mjälby 17¹ samt 5/36 av en annan fiskefastighet (Hosaby 34¹, Kungsören) gäller en gemensam inteckning å 833 kronor. Ingen av de intecknade fastigheterna har genom den nya lagstiftningen kommit att helt ligga på allmänt vatten.

Promemorieförslaget går ut på att berörda fastighetsägare skall få garanti för ensamrätt att på allmänt vatten fiska med fast redskap i samma utsträckning som de före den 1 januari 1951 varit berättigade till. Genom förordnande härom kommer sådan fiskerätt i regel att bli ett tillbehör till enskild fiskerätt på samma sätt som den fria utsträkningsrätten vid östra blekingekusten. Jag torde härom få hänvisa till det uttalande ur motiven till 1950 års fiskerättslag, vilket refererats på s. 9 i detta protokoll. Det anförda synes enligt min mening visa att ett genomförande av promemorieförslaget

skulle återställa ifrågavarande fastigheter vid i stort sett samma värde som de haft före den 1 januari 1951, detta särskilt som det förutsatts att ersättning av statsmedel skall utgå om ett förordnande av någon anledning skulle upphävas. Sådant upphävande torde man emellertid knappast ha att räkna med i andra fall än då vattnet behöver tagas i anspråk för fiskehamn eller liknande anläggning. Då förordnandet följer fiskeplatsen som sådan blir det nämligen oberoende av processer rörande vem som den enskilda fiskerätten tillkommer. Vad här sagts om upphävande bör givetvis gälla jämväl om ett förordnande ändrats till den fiskandes nackdel.

Kammarkollegiet har uttalat farhågor för att den administrativa prövning, som kommer att föregå ett förordnande, icke kan bli så grundlig att misstag helt kan undvikas. Något definitivt uppordnande vore därför ej möjligt. Jag anser emellertid att det föreligger betydligt större möjligheter att nu på ett riktigt sätt fastställa den rätt, som före den 1 januari 1951 tillkommit visst fiske, än om frågan skulle upptagas först då den någon gång i framtiden möjligen väckes i samband med rättegång eller lantmäteriförrättning. Till stöd för prövningen föreligger nu ett mycket rikhaltigt material och fiskaren har själva bidragit med de upplysningar de kunnat lämna. Avsikten är vidare att i tveksamma fall gränsbestämningsförrättning skall hållas. Slutligen är det meningen att berörda sakägare vid sammanträde eller på annat sätt skall få yttra sig innan förordnande meddelas. Enligt min mening har man all anledning räkna med att genom detta förfarande största möjliga klarhet och rättvisa vinnes. Därest en fiskerättshavare anser att han genom förordnande ej fått full tackning för den rätt han förlorat genom 1950 års lagstiftning, står det givetvis honom fritt att ingiva ansökan till fiskerivärderingsnämnd om ersättning och att, i händelse av missnöje med nämndens beslut, även draga ersättningsfrågan under domstols prövning. Skulle i något fall frågan om förordnande ej vara avgjord före den 1 januari 1958, kan sakägaren reservationsvis ingiva ansökan till nämnden.

I några yttranden har uttalats farhågor för att, om sedvänja skall läggas till grund för förordnanden, olagligheter skulle kunna sanktioneras. Det är givet, att hänsyn skall tagas endast till sådana sedvanor som haft stöd i strandäganderätt. Utövas ett fiske med stöd av särskild rättsgrund skall innehållet i denna grund vara avgörande. Om ett fiske t. ex. enligt skattläggning blott får sättas till viss längd men av gammal sed med stöd av strandrätt utsträckts så att det brukats till gamla gränsen mot allmänt vatten bör genom förordnande denna sedvänja kunna sanktioneras. Förordnandet bör då emellertid ej avse det skattlagda fisket utan den del av fisket, som utövas med stöd av strandäganderätten. Som ytterligare exempel må nämnas att enligt utredningen ett givande fiske sedan minst 90 år med stöd av strandäganderätt utövats på vatten som tidigare varit enskilt men nu är allmänt. Enligt min mening saknas skäl för att ett sådant fiske — i motsats till ett skattlagt — ej skulle få bedrivas i samma omfattning som tidigare. Däremot skall givetvis förordnande icke lämnas beträffande ett fiske som

till stöd för sedvana icke kan åberopa strandäganderätt. Då promemorieförslaget endast avser ett bemyndigande för Kungl. Maj:t anser jag det icke erforderligt att i lagtexten direkt utsäga vilka sedvanor som bör respekteras. Skulle däremot i enlighet med kammarkollegiets förslag en generell lagregel givas, vilken de fiskande själva fick tolka, torde missbruk säkerligen kunna befaras.

Kammarkollegiet har vidare mot promemorieförslaget invänt, att ändrade naturförhållanden skulle kunna medföra att ett förordnande bör jämkas. Då till grund för förordnandet skall ligga förhållandena vid utgången av år 1950 torde denna invändning ej vara bärande. Om t. ex. efter en längre tids förlopp genom landhöjning strandlinjen och därmed gränsen mot allmänt vattenområde ändrades, kunde detta visserligen flytta gränsen något och därmed även den yttersta punkt till vilken redskap fick sättas på allmänt vatten. Emellertid kvarstod rätten att till visst antal meter utsätta redskapen oförändrad. Avsikten är ju att förordnandet skall innebära rätt att i en viss sättningslinje utsätta fast redskap till viss längd i allmänt vatten. Vad som fixeras är alltså sättningslängden från vattengränsen med de variationer denna kan få och ej yttre sättningspunktens avstånd från stranden. En annan sak är att det kan visa sig lämpligt att i förordnandet eller å därtill hörande kartskiss ange hur långt ut sättningslinjen vid tidpunkten för förordnandet sträcker sig.

B. FISKE MED SNÖRPVAD

I. Gällande bestämmelser

I § 5 lagen om rätt till fiske stadgas som huvudregel beträffande rätt att fiska i enskilt fiskevatten, att sådan rätt tillkommer jordägaren eller den som enligt avtal, urminnes hävd, dom eller skattdäggning eller på annan särskild grund äger rätt därtill. Flera stadganden i lagen ger emellertid även andra än de sålunda uppräknade rätt att i vissa delar av Sverige idka fiske i enskilt fiskevatten. Sålunda stadgas, såvitt nu är i fråga, i 11 § första punkten, att vid Blekinge läns södra kust (väster om Torhamnsudde) varje svensk medborgare må med rörligt redskap fiska i enskilt vatten på ett avstånd ej understigande trehundra meter från fastlandet eller från ö av minst etthundra meters längd eller, där den stranden följande kurvan för högst tre meters djup går längre ut, utanför denna djupkurva. I andra punkten av 11 § göres från huvudregeln i 5 § det ytterligare undantaget, att vid nyss nämnda kuststräcka fisket är fritt ända intill stranden, därest det idkas med *nät, som är att hänföra till rörligt redskap*, med långrev eller tobisnot.

I den av länsstyrelsen i Blekinge län utfärdade stadgan för fiskets bedrivande vid länets kuster föreskrives — efter en den 30 oktober 1953 vidtagen ändring — i § 4 a förbud mot fiske med snörpvad dels innanför en i § 4 samma stadga angiven linje, innanför vilken sillnot icke får användas, dels

ock, i området utanför nämnda linje, i enskilt vatten som vid normalt medelvattenstånd har mindre djup än sex meter.

I samband med ändringen av länsfiskeristadgan hemställde länsstyrelsen hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte förklara det i länsfiskeristadgan meddelade förbudet mot snörpvadsfiske inom vissa områden av enskilt vatten tillämpligt jämväl å vattenområde, dit strandäganderätten icke sträckte sig. Kungl. Maj:t förordnade genom beslut den 27 mars 1954, att föreskrifterna i § 4 a i länsfiskeristadgan skulle gälla jämväl beträffande vattenområde av nyss angivet slag. Samtidigt lämnade Kungl. Maj:t utan bifall besvär, som anförts över bland annat de av länsstyrelsen meddelade föreskrifterna i § 4 a länsfiskeristadgan.

Snörpvadsfiske har i nämnvärd omfattning börjat bedrivas i Blekinge först efter det att den nya fiskerättslagen trätt i kraft. En snörpvad utgöres av ett flera hundra meter långt rektangulärt, finmaskigt nät. För att detta skall kunna hållas vertikalt i vattnet är kanten längs vadens övre långsida (överteln) försedd med flöten samt kanten längs vadens undre långsida (underteln) med sänken. I underteln finns vidare ringar, genom vilka en snörplina löper. Vaden utlägges från båt.

I tre av hovrätten över Skåne och Blekinge den 16 december 1954 meddelade domar har uttalats, att snörpvad icke är sådant fiskredskap, varmed, enligt 11 § fiskerättslagen, vid Blekinge läns södra kust fisket är fritt ända intill stranden. Snörpvad ansågs alltså icke vara nät i den betydelse detta ord har i fiskerättslagen (insnärjningsredskap). I anledning härav dömdes ett flertal fiskare till ansvar för att de utövat fiske med snörpvad på enskilt fiskevatten.

II. Riksdagens hemställan om utredning m. m.

Då frågan om utredning rörande snörpvadsfisket uppkom vid 1954 års riksdag förelåg i de tidigare omnämnda målen angående ansvar för olovligt fiske med sådant redskap domar endast från underrätten.

I de likalydande *motionerna I: 233 och II: 297* hemställdes om ändring av 11 § fiskerättslagen av innebörd att fiske med snörpvad efter sill skulle bli fritt ända in till stranden. Motionärerna anförde till stöd för detta yrkande följande.

Fisket har sedan gammalt en mycket stor betydelse för Blekinge och för dess kust- och skärgårdsbefolknings möjligheter att försörja sig. Ett av de dominerande fiskslagen är och har alltid varit sillen. Tidigare bedrevs fisket efter sill med nät och i någon mån med landnot. Under de sista årtionedena har fisket med trål tillkommit. Trålfisket, som är förbjudet på svenskt territorialvatten, bedrives uteslutande på relativt långt avstånd från stränderna. Sillfisket med nät bedrives på olika avstånd från stränderna, ibland långt till havs och ibland intill stränderna. Fisket med landnot bedrives från stränderna i de vatten, som omedelbart gränsar till dessa.

Allt sedan den danska tiden med dess fria fiskerätt för alla har sillfisket

med nät bedrivits fritt intill stränderna oberoende av den enskilda äganderätten. Sillfisket med landnot har däremot i huvudsak bedrivits av strandägarna eller sådana, som erhållit deras tillstånd. Vid diskussionerna om utformandet av den nya lagen om rätt till fiske ansåg man, att densamma skulle utformas så, att de icke strandägande fiskarena skulle bibehållas vid sin gamla rätt att fiska sill med nät ända in till stranden, medan strandägarna fortfarande skulle disponera över rätten till sillfiske med landnot. Lagen fick också en dylik utformning.

Sedan förslaget till den nya fiskelagen utformades, har emellertid en för Blekinge helt ny metod för fiske efter sill tillkommit, nämligen fiske med snörpvad. En stor del av de blekingska fiskarena har anskaffat detta kostsamma men effektiva redskap med för detta fiskes bedrivande behövlig utvesterats i detta fiske. Med införandet av fisket med snörpvad efter sill, som rustning med ekolod o. d. Det är stora summor, som de två sista åren inbedrives i skärgården och i närhet av stränderna, har emellertid problem uppkommit, som man ej kunnat förutse vid utarbetandet av den nya lagen om rätt till fiske. Tvistigheter har förekommit om lagens tolkning, och från vissa strandägare har hävdats, att de ensamma skulle disponera över rätten till detta fiske intill ett avstånd av 300 meter från stranden.

Då det vid förarbetena med utformande av lagen om rätt till fiske ej ifrågasatts, att de icke strandägande fiskarena skulle berövas sin urgamla rätt till fiske efter sill intill stränderna, och då det är i högsta grad önskvärt, att övergången till fiske med effektiva redskap ej försvåras, eller att de investeringar, som gjorts i dylika, blir värdelösa, är det nödvändigt, att en mindre ändring sker i lagen om rätt till fiske, så att tvistigheter ej kan uppkomma om tolkningar av densamma på denna punkt.

Motionerna har behandlats av *tredje lagutskottet* (utlåtande nr 29). Utskottet anförde bland annat, att utskottet fann det vara av vikt, att hinder icke lades i vägen för en rationell utveckling av fisket. Därest den nuvarande lydelsen av 11 § lagen om rätt till fiske icke skulle anses medge snörpvadsfiske innanför trehundrametersgränsen, talade därför starka skäl för en lagändring i enlighet med vad motionärerna föreslagit. Innan slutlig ställning togs till motionsyrkandet, torde emellertid de skilda intressegrupper, som representerades av yrkesfiskarena, å ena, och strandägarna, å andra sidan, böra beredas ytterligare möjligheter att framföra synpunkter på frågan. Dessutom syntes i händelse av lagändring böra övervägas, huruvida någon begränsning borde stadgas för snörpvadsfisket i enlighet med reglerna i § 4 a i länsfiskeristadgan för Blekinge län eller på annat sätt. Utskottet förordade därför att den av motionärerna väckta frågan utreddes. Då stora summor nedlagts på anskaffningen av snörpvadar och ekolod, var det angeläget, att frågan snarast möjligt fick sin lösning.

På hemställan av utskottet anhöll *riksdagen* i skrivelse den 29 maj 1954 om skyndsam utredning huruvida fiske med snörpvad borde tillåtas i ökad utsträckning vid den i 11 § lagen om rätt till fiske angivna kuststräckan.

Över fiskeristyrelsens promemoria, varvid fogats protokoll från sammanträde i Karlskrona den 21 maj 1955, har efter remiss yttranden avgivits av *statskontoret*, *kammarkollegiet*, *domänstyrelsen*, *länsstyrelsen i Blekinge län*, *Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, *fiskeriintenden-*

ten i Västerhavets distrikt, Sveriges fiskares riksförbund, Svenska sydkustfiskarnas centralförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk.

I anledning av kammarkollegiets yttrande har utlåtande inhämtats från fiskeristyrelsen.

III. Fiskeristyrelsens förslag

I sitt förslag gör fiskeristyrelsen under rubriken »Allmänt om fisket i Blekinge län» en översikt av havs- och kustfiskets omfattning och bedrivande och av fångstsätten.

Beträffande snörpvadsfiskets utveckling i Blekinge finns i förslaget intagen denna översikt.

| År | Antal fiskare | Båtar | | Vadar | Fångst | |
|---------------------------|---------------|-------|-----------|----------|-----------|---------|
| | | antal | värde kr | värde kr | kg | kr |
| 1952..... | 38 | 10 | 180 000 | 86 000 | 580 000 | 222 900 |
| 1953..... | 178 | 43 | 1 643 000 | 379 000 | 1 789 000 | 845 000 |
| 1954..... | 105 | 28 | 480 000 | 252 000 | 669 460 | 294 946 |
| 1955 första halvåret | 180 | 50 | — | — | 1 653 000 | — |

Efter att ha behandlat frågorna om snörpvadsfiskets inverkan på annat fiske, om ersättning för minskad fiskerätt till innehavare av enskild sådan rätt för intrång och skada, som kan förorsakas denne om snörpvadsfisket skulle bli tillåtet på enskilt vatten, samt lämnat en redogörelse för uttalanden vid sammanträde i Karlskrona den 21 maj 1955 med fiskare och andra berörda parter, varom allt må hänvisas till propositionen s. 63—69, framlägger fiskeristyrelsen följande sammanfattning och förslag.

Styrelsens sammanfattning och förslag

Styrelsens promemoria utmynnar i ett av de sakkunniga biträddt enhälligt förslag till ändring av *dels* 11 och 22 §§ fiskerättslagen *dels* lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m. Förstnämnda förslag är, fränsett en redaktionell jämkning, likalydande med departementets.

Som motiv till lagförslagen anför styrelsen sammanfattningsvis i huvudsak följande.

Snörpvaden är ett mycket effektivt redskap, med vilket under gynnsamma förhållanden stora kvantiteter sill kan fångas. Betydande belopp har även investerats i detta fiske, vilket huvudsakligen idkas av frifiskare och hittills vid Blekinge södra kust med få undantag bedrivits i de stora centrala fjärdarna i Karlskrona skärgård på ett djup av 15—24 meter. Det baseras här på en sillstam, som leker i skärgården och som tidigare exploaterats dels med sillnotar (landnotar), med vilka fisket är förbehållet jordägarna, dels

med förankrade sillgarn, som kan användas överallt såväl av jordägare som frifiskare, enär fisket med dessa redskap är fritt ända in till stranden.

Ur fiskevårdssynpunkt kan snörpvadsfiske anses mindre önskvärt inom grunda områden med vegetationsrik botten. Inom områden med något större djup, mer än sex meter, synes detta fiske ur denna synpunkt sett icke förorsaka nämnvärd skada. För utövandet av andra fisken såsom med nät och sillgarn kan snörpvadsfisket förorsaka en del olägenheter, vilka till stor del dock torde kunna övervinnas genom frivilliga överenskommelser de fiskande emellan, bättre utmärkning av fiskredskapen eller genom av länsstyrelsen utfärdade ordningsföreskrifter. Endast för beredande av visst skydd för sillnotvarp mot intrång från snörpvadsfiskets sida synes särskilda åtgärder av författningsnatur vara önskvärda.

Före och i samband med utarbetandet av länsstyrelsens ovannämnda resolution den 30 oktober 1953 framfördes som önskemål av åtskilliga fiskerättsägare inom enskilt vatten att snörpvadsfisket borde helt förbjudas i skärgården. Man önskade alltså en betydande inskränkning av rätten till detta fiske. Med hänsyn till Kungl. Maj:ts instruktion rörande förevarande utredning, enligt vilken fiskeristyrelsen har att utreda frågan huruvida snörpvad vid Blekinge läns södra kust bör i ökad utsträckning få fritt bedrivas av varje svensk medborgare, anser fiskeristyrelsen sig icke här närmare böra beröra dessa önskemål. Ett bifall till dessa skulle för övrigt enligt styrelsens mening utgöra ett steg tillbaka i utvecklingen.

Å andra sidan anser sig fiskeristyrelsen nu icke kunna, som i motionerna I: 233 och II: 297 till 1954 års riksdag föreslogs, förorda ett frigivande av snörpvadsfisket över allt ända in till stränderna. Härigenom skulle nämligen fisket på de grunda, vegetationsrika områdena kunna tillfogas skada. Enligt fiskeristyrelsens mening bör emellertid denna olägenhet kunna undgås och snörpvadsfisket ändå beredas ökat svängrum, om detta fiske visserligen tilläts innanför den s. k. 300-meterslinjen men där endast på ett djup av intill sex meter. Enligt de av länsstyrelsen utfärdade föreskrifterna gäller ju redan nu att snörpvad icke får användas på grundare vatten än sex meter men denna bestämmelse har, eftersom frifiskare enligt nu gällande lag icke får fiska med snörpvad innanför 300-meterslinjen, vad beträffar området innanför denna linje betydelse endast för reglering av jordägars och med dem jämfäddas snörpvadsfiske.

Någon större förändring i fråga om snörpvadsfiskets omfattning, fångstmängd o. s. v. är säkerligen icke att förvänta genom ett generellt frigivande av detta fiske intill sexmeterskurvan. Detsamma bedrivs ju nämligen huvudsakligast på större djup än sex meter. Största betydelsen av en sådan åtgärd ligger utan tvekan i att en hel del tvistigheter undgås och att rörelsefriheten för snörpvadsfiskarna i någon mån ökas.

Av sjökort över Karlskrona skärgård, alltså det område där snörpvadsfisket vid blekingekusten hittills huvudsakligen bedrivits, framgår, att det visserligen är ganska betydande områden, som kom att bli fria för snörpvadsfiske innanför 300-meterslinjen efter en sådan författningsändring, som

ovan antytts. Då emellertid bottnen i strändernas omedelbara närhet ofta är ojämnh och därför mindre lämpad för snörpvadsfiske och då snörpvadsfiskarena, som nämnts, föredrager något större djup än sex meter, är det troligt att långt ifrån alla de områden, som genom en sådan åtgärd blev fria, verkligen kom att bli utnyttjade för snörpvadsfiske.

Med en sådan gränsdragning för det tillåtna området för detta fiske, alltså efter en djupkurva i stället för som hittills efter ett visst avstånd från stranden, vinnes också att snörpvadsfiskarena får lättare att bedöma, om de befinner sig utom eller inom för fisket tillåtet område. Med sina ekolod kan de nämligen alltid avgöra, över vilket djup de befinner sig, under det att avståndet till stranden många gånger såsom under mörker och vid osiktbart väder kan vara svårt att rätt bedöma.

Vad beträffar fiskarens inställning till den antydda lagändringen, framgick av det inför fiskeristyrelsen hållna sammanträdet i Karlskrona den 21 maj 1955, att frifiskarena ansåg den vara ändamålsenlig. Från dem, som fiskar med stöd av enskild fiskerätt, uttalades visserligen åtskilliga betänkligheter mot lagändringen. Dessa fiskare ansåg sig dock tydligen i allmänhet kunna gå med på denna ändring under förutsättning att bestämmelser till skydd särskilt för sillnotfisket utfärdades och att de bereddes möjlighet till ersättning för det intrång i deras fiskerätt, som lagändringen ansågs komma att medföra.

Den nu ifrågasatta lagändringen synes kunna åstadkommas genom att i 11 § fiskerättslagen efter dess första mening infogas en ny mening av ungeför följande lydelse. *Med snörpvad är fisket allestädes fritt i enskilt vatten, som har större djup än sex meter.*

Ett visst behov föreligger av att skydda sillnotvarp mot intrång från snörpvadfiskets sida. Ett dylikt skydd kan lämpligen möjliggöras genom en sådan ändring av 22 § fiskerättslagen, att länsstyrelsen får befogenhet att stadga förbud ej blott mot utsättande av skötar och nät utan även *av annan fiskredskap* inom visst avstånd från vederbörligen utmärkt notvarp.

Ägare av enskilt fiskevatten bör beredas möjlighet att söka och erhålla ersättning för skada och intrång, som blir en följd av ifrågavarande ändring av 11 § fiskerättslagen. Detta synes enklast kunna åvägabringas genom att den i 2 § lagen den 1 december 1950 (nr 599) om ersättning för mistad fiskerätt m. m. fastställda tidsfristen för framställande av ersättningsanspråk förlänges, förslagsvis till och med utgången av år 1958 beträffande dylika anspråk som föranledes av denna lagändring.

IV. Remissyttrandena

Fiskeristyrelsens förslag har avstyrkts av kammarkollegiet. Övriga remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat detta utan erinran. Viss tvekan har dock uttalats av Riksförbundet Landsbygdens folk. Domänstyrelsen har som förutsättning för sin tillstyrkan angivit att snörpvad även framgent skulle tillhöra de fiskredskap, som enligt länsfiskestadgan icke är tillåtna

inom fredningsområdet för laxfiske vid Mörrumsåns utlopp i Pukaviksbukten innanför linjen Stjärnö udde—Lörby klack.

Kammarkollegium uttalar farhågor för att snörpvadsfisket skall medföra minskat sillbestånd och önskar vidare bland annat, att vissa ytterligare utredningar enligt kollegiums mening bör företagas innan de sociala verkningarna av snörpvadsfisket kan bedömas.

I dessa delar ävensom med avseende å kammarkollegiums yttrande i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen s. 72—74.

V. Föredraganden

Föredragande statsrådet anför följande.

Enligt de inledningsvis omnämnda rättsavgörandena är snörpvad ett instängningsredskap, som ej är att hänföra till nät i fiskerättslagens bemärkelse. I fråga om fiske med snörpvad vid Blekinge läns södra kust gäller därför de i 11 § fiskerättslagen för fiske med rörligt redskap i allmänhet givna bestämmelserna. Fisket i enskilt vatten får på nämnda kuststräcka således bedrivas av varje svensk medborgare men blott på ett avstånd ej understigande 300 m från fastlandet eller från ö om minst 100 m längd, eller där tremeterskurvan går längre ut, utanför denna djupkurva. Snörpvadsfiske är alltså ej fritt på s. k. strandvatten. Däremot äger envar utöva sådant fiske på vatten som är enskilt enligt kilometer- eller enklavreglerna. Som exempel på sådant vatten må nämnas Hästholmsfjärden mellan Arpö och Hasslö sydväst om Karlskrona samt Östra fjärden och Kyrkfjärden öster om nämnda stad. De stora fjärdarna Västra fjärden och Yttre Redden väster och söder om Karlskrona utgör däremot, med undantag av strandvattnet, allmänt vattenområde.

Fiskeristyrelsens förslag innebär att fiske med snörpvad liksom hittills med viss begränsning skall vara fritt även på enskilt vatten. Begränsningen skall emellertid icke göras i överensstämmelse med strandvattenregeln. I stället föreslås, att snörpvadsfiske skall få utövas endast på vatten som har större djup än sex meter. Denna ändring skulle medföra att på vissa platser fisket fick bedrivas på betydligt kortare avstånd från stranden än 300 meter, medan inom områden med långgrunda stränder fiskegränsen flyttades längre ut än vad som gällande lag angiver.

Som motiv för ändringen av 11 § har fiskeristyrelsen främst anført, att snörpvad är ett effektivt redskap som bidrager till att rationalisera sillfisket. Man borde därför, så långt detta utan olägenheter kunde ske, underlätta dess användning. Att, såsom i motioner föreslagits, låta snörpvadsfisket överallt på denna kuststräcka bli fritt ända intill stranden kunde dock icke förordas. Därigenom kunde nämligen fisket på de grunda, vegetationsrika områdena tillfogas skada. För att undgå sådan skada borde det fria fisket begränsas till vatten med större djup än sex meter. Härigenom skulle överensstämmelse vinnas med de lokala bestämmelser som nu gäller för enskilda fiskerättsägare och för fiske på allmänt vatten.

Av remissinstanserna har endast kammarkollegiet framställt erinringar mot de av fiskeristyrelsen föreslagna lagändringarna. Kollegiets avstyrkande grundar sig främst på farhågor för att snörpvadsfisket skulle medföra en nedgång i gräs-sillbeståndet samt att det menligt skulle inverka på sill-notfisket. Kollegiet uttalar, att i varje fall ytterligare utredning borde göras beträffande risken för överfiskning och de sociala verkningarna av lagförslagen.

Fiske med snörpvad är en fiskemetod, som i Blekinge i nämnvärd omfattning börjat användas först efter det att 1950 års lagstiftning trätt i kraft. Jag delar kammarkollegiets uppfattning, att snörpvadsfiskets inverkan på fiskbeståndet och på det sillfiske, som utövas med andra redskap, är spörsmål som ytterligare bör undersökas. Jag förutsätter att fiskeristyrelsen kommer att göra sådana undersökningar. I fråga om snörpvadsfiskets totala omfattning och fångstmängd torde det emellertid, såsom fiskeristyrelsen framhållit, icke spela någon större roll om rätten att fiska på enskilt vatten begränsas till vattenområde, som ligger mer än 300 meter från stranden, eller till ett vattendjup av minst sex meter. Vidare blir risken för skada på bottenvegetationen betydligt mindre om de grunda vattenområdena fredas. Jag delar även fiskeristyrelsens uppfattning, att det i regel är lättare för dem som fiskar med snörpvad att avgöra om de befinner sig på vatten, som är mer än sex meter djupt, än att fastställa huruvida avståndet till stranden är mer än 300 meter. För fiskeristyrelsens förslag talar vidare att man i möjligaste mån bör underlätta rationaliseringsåtgärder inom fisket. Av nu anförda skäl anser jag att den jämkning i gällande fiskerättslag som fiskeristyrelsen föreslagit i sak är lämplig. Den bör därför enligt min mening genomföras. Jag vill emellertid understryka, att det här endast gäller en fråga om i vilken utsträckning snörpvadsfiske på enskilt vatten bör vara fritt för varje svensk medborgare. Spörsmålet om och i vad mån särskilda föreskrifter erfordras till skydd mot att genom snörpvadsfisket som fångstmetod skador kan uppkomma på fiskbeståndet får lösas i administrativ ordning. Avgörandet av den frågan ankommer i första hand, i fråga om såväl enskilt som allmänt vatten, på länsstyrelserna, vilka enligt fiskeristadgan äger utfärda bestämmelser om fiskets vård och drivande. Jag delar kammarkollegiets uppfattning, att förbudet mot fiske med snörpvad på vatten, som ej har större djup än sex meter, vid ifrågasvarande kuststräcka bör gälla även vid fiske på allmänt vatten och vid sådant fiske på enskilt vatten, som utövas av fiskerättens innehavare. Föreskrifter härom finnes redan nu i länsfiskeristadgan.

I fråga om utformningen av lagförslagen har kammarkollegiet uttalat, att i 11 § orden »som har större djup än sex meter» borde utbytas mot »utanför den stranden följande kurvan för sex meters djup». Som skäl härför har anförts, att därigenom skulle undantagas vissa områden med större djup än sex meter, som är avskilda från havsdjupet genom grundare områden. Enligt min mening är emellertid den av fiskeristyrelsen föreslagna bestämmelsen, som överensstämmer med motsvarande stadgande i 7 och 8 §§ fis-

kerättslagen, lättare att tillämpa för de fiskande. Därest det skulle visa sig behov av att meddela förbud mot snörpvadsfiske i vissa begränsade vattenområden med större djup än sex meter torde, såsom fiskeristyrelsen framhållit, sådant kunna utfärdas av länsstyrelsen med stöd av fiskeristadgan. Jag har därför med i sak oförändrad lydelse i departementsförslaget upptagit fiskeristyrelsens förslag till ändring av 11 §.

Mot den föreslagna ändringen av 22 § har ingen erinran gjorts. Även jag anser den erforderlig och lämplig. Med stöd av 22 § torde länsstyrelsen därefter kunna utfärda de föreskrifter till skydd för sillnotfisket som kan visa sig erforderliga.

Beträffande den föreslagna ändringen i lagen den 1 december 1950 om ersättning för mistad fiskerätt m. m. delar jag fiskeristyrelsens åsikt, att jordägare eller annan innehavare av enskild fiskerätt bör kunna erhålla ersättning för skada och intrång, som möjligen kan bli en följd av den föreslagna ändringen i 11 §. Då nyssnämnda lag emellertid blott avser ersättning för skador på grund av den lagstiftning, som trädde i kraft den 1 januari 1951, torde det vara nödvändigt att reglera frågan i särskild lag. I likhet med det förfarande som tillämpats vid utfärdande av lagar om utsträckt tillämpning av lagen den 22 juni 1928 om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt (jfr s. 14) torde lagen endast behöva innehålla en bestämmelse av innebörd att stadgandena i lagen den 1 december 1950 om rätt till ersättning för mistad fiskerätt m. m. jämväl skall äga tillämpning, såvitt förevarande ändring i 11 § lagen om rätt till fiske medför att strandägare eller annan innehavare av enskild fiskerätt får denna sin rätt inskränkt eller eljest tillskyndas skada. Vidare bör lagen innehålla en bestämmelse om den tid inom vilken ansökan om ersättning skall göras. Att, såsom kammarkollegiet föreslagit, stadga så lång preklusionstid som tio år synes ej vara erforderligt. Den av fiskeristyrelsen angivna tiden av tre år torde dock vara väl kort och bör lämpligen förlängas till fem år. Lagen bör träda i kraft den 1 juli 1956. Med hänsyn till den tid som åtgår för utredningar m. m. synes man ej behöva räkna med att några ersättningsbelopp skall utgå under budgetåret 1956/57. Jag torde därför få i annat sammanhang återkomma till frågan om hur statsverkets kostnader för eventuella ersättningar bör bestridas. Skulle emellertid något belopp tidigare böra utanordnas, torde medel härtill få tagas ur det under nionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.

Lagrådet

Lagrådet har lämnat de remitterade lagförslagen utan erinran.

Utskottet

Av innehållet i den departementspromemoria, som ligger till grund för propositionen, framgår att de bestämmelser, som tillkom genom 1950 års lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde, medfört att vid Blekinge läns södra kust fiskerättshavare, som med stöd av särskild rättsgrund eller annan sedvana utövat fiske med fast redskap på viss plats, i ett flertal fall torde fått sin ensamrätt därtill betydligt minskad. I något eller några fall torde den helt ha upphört.

Framställningar har med anledning härav gjorts i syfte att få sådana åtgärder vidtagna, att de fasta ålfisken, varom här är fråga, återföres till den rätt de hade före den 1 januari 1951. Samtliga hörda remissinstanser, som uttalat sig i sakfrågan, har också tillstyrkt, att sådana åtgärder i en eller annan form vidtages.

Den i propositionen framlagda utredningen visar, att även bland fiskarena vid berörda kust i stort sett råder enighet om att de gamla fasta fiskena bör bibehållas vid sin tidigare rätt. Utskottet har i detta sammanhang särskilt uppmärksammat ett i propositionen antytt uttalande från fiskarhåll av innebörd, att man vid tiden närmast före de nya bestämmelsernas tillkomst kommit till ett visst jämviktsläge mellan fiskena, som man borde sträva efter att bibehålla.

I likhet med föredragande statsrådet anser utskottet, att även de skäl, som i övrigt anförts i propositionen, starkt talar för att på vissa fiskeplatser fasta redskap skall få utsättas i allmänt vatten i samma omfattning som före den 1 januari 1951.

Beträffande frågan vilka fisken åtgärderna bör avse, delar utskottet den i propositionen framlagda åsikten, att dessa bör omfatta alla sådana fisken med fast redskap, som utövats sedan lång tid tillbaka. Utskottet har icke heller någon invändning att göra mot den tekniska lösning av frågan, som förordas i propositionen, innebärande att Kungl. Maj:t bemyndigas att förordna, att vid viss fiskeplats fiske med fast redskap å allmänt vatten må bedrivas i den omfattning som före den 1 januari 1951 skett med stöd av särskild rättsgrund eller av gammal sed, samt att därefter med stöd av bemyndigandet rätten till fiske i allmänt vatten för varje berört fiske avgöres efter prövning av den rätt, som tidigare tillkommit fiskerättshavaren. Utskottet vill i detta sammanhang endast understryka, att i den mån sedvänja skall läggas till grund för sådant förordnande, hänsyn skall tagas endast till sådana sedvanor, som haft stöd i strandägarerätt eller som icke står i strid mot sådan särskild rättsgrund, som omnämnes i 3 § fiskerättslagen.

Vad härefter angår de förslag i propositionen som sammanhänger med snörpvadsfisket vid Blekinge läns södra kust, så uttalade utskottet redan vid 1954 års riksdag i sitt utlåtande (nr 29) över väckta motioner angående ändring av 11 § fiskerättslagen, att därest den gällande lydelsen av denna

paragraf icke skulle anses medge snörpvadsfiske innanför trehundrametersgränsen, starka skäl talade för en lagändring i denna riktning. Såsom fiskeristyrelsen nu påpekat, torde någon större förändring i fråga om snörpvadsfiskets omfattning och fångstmängd icke vara att förvänta om i enlighet med förslaget detta fiske generellt frigives intill sexmeterskurvan.

Kammarkollegium har uttalat farhågor för att snörpvadsfisket skulle komma att medföra minskat sillbestånd och dessutom ansett, att vissa ytterligare utredningar borde företagas för bedömandet av de sociala verkningarna av detta fiske. Såsom fiskeristyrelsen antytt, torde emellertid några nämnvärda sociala verkningar icke vara att vänta som följd av den föreslagna ändringen, och frågan om snörpvadsfiskets inverkan på fiskbeståndet och på sillfisket med andra redskap torde få lösas i administrativ ordning.

Utskottet, som således ansluter sig till den föreslagna ändringen av 11 § fiskerättslagen, biträder förslaget jämväl såvitt det avser ändring av 22 § samma lag och lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 1 december 1950 om ersättning för mistad fiskerätt m. m.

Mot de genom propositionen framlagda förslagens närmare utformning har utskottet icke funnit anledning till erinran.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 26 april 1956

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald, Albert Hermansson, Lindahl, Grym, Axel Jansson, Herbert Hermansson, Ebbe Ohlsson och Georg Carls-son; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Ahman, Johansson i Torp, Levin, Nyberg, Andersson i Ryggestad, fru Boman* och herr Jansson i Benestad*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.